

Återlösarens beskyddare

(Redemptoris custos)

JOHANNES PAULUS II

Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj

Skriftserie n:r 9

JOHANNES PAULUS II

Återlösarens beskyddare

(Redemptoris custos)

Apostolisk uppmaning

om

den helige Josef i Kristi och Kyrkans liv,

och om hans person och mission

Översättning till svenska från

APOSTOLIC EXHORTATION
REDEMPTORIS CUSTOS
OF THE SUPREME PONTIFF
JOHN PAUL II
ON THE PERSON AND MISSION OF
SAINT JOSEPH
IN THE LIFE OF CHRIST AND OF THE CHURCH

Göran Fäldt

imprimatur den 14 november 2016

+ Anders Arborelius ocd, biskop av Stockholm

© Copyright 1989 - Libreria Editrice Vaticana – Apostolic exhortation REDMPTORIS CUSTOS
- on the person and mission of Saint Joseph in the life of Christ and the Church.

© Copyright 2016 – svensk översättning för Katolska Utskottet för Äktenskap och Familj

ISBN 978-91-87389-31-3

Apostolisk uppmaning Återlösarens beskyddare

Redemptoris custos

om

den helige Josef

i Kristi och Kyrkans liv,

och om hans person och mission

till biskoparna

till prästerna och diakonerna

till det manliga och kvinnliga ordensfolket

och alla de trogna lekmännen

INLEDNING

1. "Josef gjorde som Herrens ängel befallde honom och förde hem sin trolovade (jfr *Matt 1:24*).

Inspirerade av evangeliet betonade kyrkofäderna redan under de första århundradena att alldeles som S:t Josef med kärlek tog hand om Maria och med glädje ägnade sig åt Jesu Kristi uppfostran ¹, vakar han över Kristi mystiska kropp, det vill säga Kyrkan, för vilken Maria är ett föredöme och mönster.

Till hundraårsjubileet av påven Leo XIII: s encyklika *Quamquam Pluries* ², och i linje med vördnaden som visats S:t Josef under seklernas gång, önskar jag erbjuda er, kära bröder och systrar, några reflexioner att betrakta rörande

---

¹ Jfr S:t Irenaeus, *Adversus haereses*, IV, 23, 1: S. Ch. 100/2, sid 692-694.

² Leo XIII, Encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 1889): Leonis XIII P.M. Acta, IX (1890), sid 175-182.

honom ”i vars vård Gud anförtrodde sina dyrbaraste skatter”³. Jag uppfyller gärna denna pastorala förpliktelse för att alla må växa i vördnaden till den Universella kyrkans beskyddare och av kärlek till Frälsaren som han tjänade på ett så föredömligt sätt.

På det sättet vänder sig inte bara hela det kristna folket till S:t Josef med större iver och åkallar hans beskydd med förtroende utan ser också alltid framför sig hans ödmjuka och mogna sätt att tjäna och ”vara delaktig” i frälsningsplanen ⁴.

Det är min övertygelse att Kyrkan – under den med hela mänskligheten gemensamma tillkommande tiden – kan göra en ny och frisk upptäckt av sin egen identitet inom denna inkarnationsmysteriets grundplan för återlösningen, när hon betraktar det sätt på vilket Marias make deltagit i det gudomliga mysteriet.

Som ingen annan människa utom det inkarnerade ordets moder Maria har Josef av Nasaret varit ”delaktig” i detta mysterium. Han hade del i det med henne; han var involverad i samma frälsande händelse; han var beskyddare av samma kärlek genom den kraft i vilken den evige Fadern ”avsåg oss bli hans söner genom Jesus Kristus” (Ef 1:5).

I

PERSONBESKRIVNINGEN I EVANGELIET

Äktenskapet med Maria

2. ”Josef, var inte rädd att föra hem Maria som hustru, ty barnet i henne har blivit till genom helig ande. Hon skall föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus, ty han skall frälsa sitt folk från deras synder” (Matt 1: 20-21).

---

³ Sacror. Rituum Congreg., Decr. Quemadmodum Deus (8 december, 1870): Pii IX P.M. Acta, pars I, vol. V, s. 282; Pius IX, Apostoliskt brev Inclytum Patriarcham (7 juli, 1871): loc. cit., sid. 331-335.

⁴ Jfr S:t Johannes Chrysostomos, i Matth. Hom. V, 3: PG 57, 57f. Kyrkofäderna och påvarna såg också på grundval av sitt sunda förnuft i Josef av Egypten en prototyp för Josef av Nasaret, i den meningen att den förre på ett sätt förebådade den senares tjänande och storhet som beskyddare av Gud Faderns dyrbaraste skatter – det inkarnerade ordet och hans allraheligaste moder. Jfr till exempel, S:t Bernhard, Super "Missus est," Hom. II, 16: S. Bernardi Opera, Ed. Cist., IV, 33f.; Leo XIII, Encyklikan Quamquam pluries (15 augusti, 1889): loc. cit., s. 179.

Med dessa ord finner vi kärnan i den bibliska sanningen om S:t Josef; de hänvisar till det ögonblick i hans liv som kyrkofäderna hänvisar särskilt till.

Evangelisten Matteus förklarar hur viktigt detta ögonblick är samtidigt som han också beskriver hur Josef förhöll sig till det i hela livet. Emellertid är det viktigt att ha med motsvarande avsnitt i Lukas evangelium för att förstå både innehåll och kontext. Hos Matteus läser vi: "Med Jesu Kristi födelse förhöll det sig så: hans mor, Maria, hade blivit trolovad med Josef, men innan de hade börjat leva tillsammans, visade det sig att hon var havande genom helig ande" (*Matt 1:18*). Emellertid förklaras uppkomsten av Marias havandeskap "av helig ande" mer fullständigt och uttryckligt i det Lukas säger om Jesu födelses bebådelse: "I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd från Gud till en ung flicka i staden Nasaret i Galileen. Hon hade trolovats med en man av Davids släkt som hette Josef, och hennes namn var Maria" (*Luk 1: 26-27*). Ängelns hälsning "Var hälsad, du högt benådade! Herren är med dig!" (*Luk 1:28*) skapade oro i Marias inre och hon började fundera på vad detta skulle innebära för henne. Då lugnade budbäraren henne och uppenbarade samtidigt Guds särskilda plan för henne: "Var inte rädd, Maria, du har funnit nåd hos Gud. Du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han skal bli stor och kallas den Högstes son. Herren Gud skall ge honom hans fader Davids tron" (*Luk 1: 30-32*).

Lite tidigare hade evangeliets författare sagt att Maria i bebådelseögonblicket var "trolovad med en man vars namn var Josef och som var av Davids hus." Det typiska för detta "äktenskap" förklaras indirekt när Maria, efter att ha hört budbärarens ord om hur barnet skulle födas, frågar "Hur ska detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man" (*Luk 1:34*). Ängeln svarar: "Helig ande skall komma över dig, och den högstes kraft skall vila över dig. Därför skall barnet kallas heligt och Guds son" (*Luk 1:35*). Fastän Maria redan är "gift" med Josef förblir hon jungfru, eftersom barnet vars liv spirade inom henne alltifrån bebådelsen kom till genom den Helige Ande.

På den punkten sammanfaller Lukas' text med Matteus 1:18 och tjänar som förklaring till det vi läser där. Om Maria, efter att ha gift sig med Josef, befinns vara havande av den Helige Ande, motsvarar detta faktum hela meningen med bebådelsen, särskilt Marias ord i slutet: "Må det ske med mig som du har sagt" (*Luk 1:38*). Som svar på det som klart och tydligt är Guds plan, och allteftersom dagar och veckor går, blir Marias "gravitet" synlig för folket och

för Josef; hon framstår för dem som den som måste föda och inom sig själv bära moderskapets mysterium.

3. Under dessa omständigheter "ville hennes man, Josef, som var rättfärdig och inte ville dra vanära över henne, skilja sig från henne i tysthet" (*Matt 1:19*). Han visste inte hur han skulle förhålla sig till Marias "överraskande" havandeskap. Han försökte säkerligen finna ett svar på den oroväckande frågan men framför allt sökte han komma ut ur en för honom svår situation. "Men när han hade beslutat sig för det, uppenbarade sig Herrens ängel för honom i en dröm och sade: 'Josef, Davids son, var inte rädd för att föra hem Maria som hustru, ty barnet i henne har blivit till genom helig ande. Hon skall föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus, ty han skall rädda sitt folk från deras synder'" (*Matt 1: 20-21*).

Texterna i Matteus och Lukas täcker "bebådelsen" parallellt. Den gudomlige budbäraren introducerar Josef i mysteriet Marias moderskap. Hon som i lagens mening är Josefs "maka" förblir jungfru men har blivit mor genom den Helige Andes kraft. Och när Sonen i Marias sköte kommer in i världen skall han ges namnet Jesus. Namnet var känt bland israeliter och gavs ibland till söner. I det här fallet är det emellertid Sonen som, i överensstämmelse med det gudomliga löftet, ger namnet Jesus-Yehosua dess fulla mening, "Gud räddar".

Josef får som "Marias man" besök av budbäraren och han är alltså den som när tiden är inne ger namnet till sonen som föds av denna jungfru från Nasaret som är gift med honom. Det är alltså Josef budbäraren vänder sig till för att anförtro honom det jordiska faderskapets ansvar för Marias son.

"När Josef vaknade, gjorde han som Herrens ängel hade befallt och förde hem sin trolovade" (*Matt 1:24*). Han tog henne hem i moderskapets hela mysterium. Han tog henne hem tillsammans med Sonen som kommit in i världen genom den Helige Andes kraft. Så visade han samma beredvillighet i viljan som Maria, inför det Gud bad honom om genom ängeln.

II

GUDS MYSTERIUMS BESKYDDARE

4. När Maria strax efter bebådelsen gick till Sakarias hus för att besöka sin släkting Elisabet fick hon efter sin hälsning höra ord av Elisabet som "var fylld av helig ande" (*Luk 1:41*). Sedan Elisabet hälsat på ett sätt som påminner om

ängelns vid bebådelsen, sade hon också: "Salig hon som trodde, ty det som Herren har låtit säga henne skall gå i uppfyllelse" (*Luk 1:45*). Dessa ord gick som en röd tråd i encyklikan *Redemptoris Mater* där jag försökte fördjupa Andra Vatikankonciliet undervisning som säger att den Saliga jungfrun vandrade framåt på sin pilgrimsfärd och troget bevarade föreningen med sin Son ända till korset⁵ och "gick före"⁶ alla dem som följer Kristus i tron.

I början av denna pilgrimsvandring möter Marias tro nu Josefs tro. Om Elisabet sagt om Återlösarens moder, "salig hon som trodde", kan detta tillstånd av salighet också hänvisa till Josef eftersom han positivt besvarade Guds ord när det kom till honom i det avgörande ögonblicket. Visserligen svarade inte Josef på ängelns "upplysning" på samma sätt som Maria, men han gjorde "som Herrens ängel befallt honom och förde hem sin hustru". Hans handling är det klaraste beviset för "lydnaden i tro" (jfr *Rom 1:5; 16:26; 2 Kor 10: 5-6*).

Man kan säga att det Josef gjorde förenade honom med Marias tro på ett alldeles särskilt sätt. Han accepterade som en sanning som kom från Gud det han redan accepterat vid bebådelsen. Konciliet undervisar: "'Trons lydnad' måste ges Gud då han uppenbarar sig. Genom denna trons lydnad 'överlåter sig människan i frihet åt Gud. Oförbehållsamt underkastar hon förståndet och viljan under Gud som uppenbarar sig.'"⁷ Uttalandet berör trons själva väsen och kan i sin helhet tillämpas på Josef från Nasaret.

5. Därför blev han den oöverträffade beskyddaren av "den hemlighet som från världens början varit dold hos Gud" (*Ef 3:9*), på samma sätt som Maria i det avgörande ögonblick S:t Paulus kallar "tidens fullbordan", när "Gud sände sin son, född av en kvinna ... för att han skulle friköpa dem som står under lagen och vi få söners rätt" (jfr *Gal 4: 4-5*). Eller som konciliet uttryckt det: "Det behagade Gud att i sin godhet och vishet uppenbara sig själv och göra sin viljas mysterium känt (jfr *Ef 1:9*). Hans vilja var att människorna skulle ha tillgång till Fadern genom Kristus, Ordet som i den Helige Ande blivit människa, och bli delaktiga i den gudomliga naturen" (jfr *Ef 2:18; 2 Pet 1:1:4*).⁸

Tillsammans med Maria är Josef detta gudomliga mysteriums första beskyddare. Tillsammans med Maria, och i relation till Maria, är han delaktig i denna avslutande fas av Guds uppenbarande av sig själv i Kristus från allra

---

⁵ Andra Vatikankonciliet, den dogmatiska konstitutionen om Kyrkan, *Lumen Gentium*, 58.

⁶ *Ibid.*, 63

⁷ Andra Vatikankonciliet, *Uppenbarelsen (Dei Verbum)*, 5).

⁸ Andra Vatikankonciliet, *Uppenbarelsen (Dei Verbum)*, 2).

första början. Ser vi till båda evangelietexterna av Matteus och Lukas framgår det också att Josef är den förste som tror på samma sätt som Maria Guds Moder och som just därför stöder sin hustru i tron på den gudomliga bebådelsen. Han är också den förste som av Gud placeras på Marias "pilgrimsväg i tron". Det är en väg där Maria – särskilt under Huvudskalleplatsens och Pingstens tid – går före på ett fullkomligt sätt.⁹

6. Som trons pilgrim slutade Josef sin färdväg först, alltså innan Maria skulle stå vid korsets fot på Golgata, och före tiden för Kristi återvändande till Fadern när hon på Pingstdagen var med i den övre salen då Kyrkan, efter att ha blivit född av Andens kraft i sanningen, visade sig i världen. Ändå gick Josefs trosvandring i samma riktning. Den var nämligen samma mysterium, vars första beskyddare han varit tillsammans med Maria, som i allt bestämde vägen. Inkarnationen och återlösningen utgör en organisk och oupplöslig enhet i vilken "uppenbarelsens plan förverkligas i ord och gärningar som inom sig och tillsammans är bundna".¹⁰ Det var just tack vare denna enhet påven Johannes XXIII med sitt innerliga förhållande till S:t Josef bestämde att namnet som ständig åminnelse av återlösningen skulle skrivas in i mässans romerska kanon efter Marias namn men före apostlarnas, påvarnas och martyrernas.¹¹

Faderskapets tjänst

7. Läsningen av evangelietexterna låter oss förstå att Josefs äktenskap med Maria är den juridiska grunden för hans faderskap. Det var för att försäkra Jesus ett faderligt beskydd som Gud valde Josef att vara Marias make. Vad det i sin tur betyder är att Josefs faderskap – ett förhållande som placerar honom så nära Kristus som möjligt, och som i likhet med varje utkorelse och yttersta mening är honom underställt (jfr *Rom* 8: 28-29) – går genom äktenskapet med Maria, alltså genom familjen.

Medan evangelisterna å ena sidan bekräftar att Jesus föddes genom den Helige Andes kraft och att jungfruligheten bevarades orörd i äktenskapet (jfr *Matt* 1: 18-25; *Luk* 1: 26-38), hänvisar de tydligt till Josef som Marias man och till Maria som hans hustru (jfr *Matt* 1:16, 18-20, 24; *Luk* 1:27; 2:5).

---

⁹ Jfr *Lumen Gentium*, 63.

¹⁰ Jfr *Dei Verbum*, 2.

¹¹ Kongregationen för gudstjänstliv och sakramentsförvaltning, Dekretet *Novis hisce temporibus* (13 november, 1962): AAS 54 (1962), sid 873.

Och medan det är viktigt för Kyrkan att bekänna Jesu jungfrufödelse är det inte mindre viktigt att framhålla Marias äktenskap med Josef, eftersom Josefs faderskap juridiskt sett är beroende av det. Man kan alltså förstå varför släktleden är listade i förhållande till Josefs: "Varför", undrar Augustinus, "skulle de inte stå i förhållande till Josef? Var han inte Marias man? ... Skriften säger, med en ängels auktoritet, att han var hennes man. Var inte rädd, säger ängeln, att föra hem Maria som din hustru, ty barnet hon väntar är av den Helige Ande. Josef skulle ge barnet ett namn fast det inte var av hans säd. Hon skall föda en son, säger ängeln, och du skall ge honom namnet Jesus. Eftersom Josef oroar sig över Marias havandeskap tillstår Skriften att Jesus inte är född av Josefs säd och får veta att barnet är av den Helige Ande. Den faderliga auktoriteten tas ändå inte ifrån honom från det ögonblick då han får ge honom ett namn. Till slut kallar till och med jungfrun Maria Josef far till Kristus, fast hon är väl medveten om att hon inte blivit mor som resultat av äktenskapligt samliv med Josef." ¹²

Marias son är också Josefs i kraft av det band som förenar dem: "I kraft av deras trogna äktenskap förtjänar de att kallas Kristi föräldrar, inte bara modern utan också fadern som var förälder på samma sätt som han var moderns make: i själ och hjärta men inte i köttet." ¹³I detta äktenskap saknades ingenting av det som fordras för äktenskap: "Hos Kristi föräldrar förverkligades alla äktenskapets goda ting, avkomma, trohet, sakrament: avkomman var Herren Jesus själv; troheten, eftersom det inte fanns äktenskapsbrott; sakrament eftersom det inte fanns skilsmässa." ¹⁴

Äktenskapets natur beskrivs alltid av både S:t Augustinus och S:t Thomas som "själarnas odelbara förening", en "hjärtanas förening", med ett "samtycke"¹⁵. Dessa givna delar återfinns i föredömlighet i Marias och Josefs äktenskap. På frälsningshistoriens höjdpunkt, när Gud uppenbarar sin kärlek till mänskligheten genom Ordets gåva, är det just äktenskapet mellan Maria och

---

¹² S:t Augustinus, Sermo 51, 10, 16: PL 38, 342.

¹³ S:t Augustinus, De nuptiis et concupiscentia, I, 11, 12: PL 44, 421; cf. De consensu evangelistarum, II, 1, 2: PL 34, 1071; Contra Faustum, III, 2: PL 42, 214.

¹⁴ S:t Augustinus, De nuptiis et concupiscentia, I, 11, 13: PL 44, 421; cf. Contra Iulianum, V, 12, 46: PL 44, 810.

¹⁵ Jfr S:t Augustinus, Contra Faustum, XXIII, 8: PL 42, 470f.; De consensu evangelistarum, II, 1, 3: PL 34, 1072; Sermo, 51, 13, 21: PL 38, 344f.; St. Thomas, Summa Theol., III, q. 29, a. 2 in conclus.

Josef som bringar "friheten" i "bröllopsgåvan av sig själva" till fulländning när makarna ger varandra och uttrycker en sådan kärlek.¹⁶ "I detta stora åtagande som alltings förnyelse i Kristus är, blir äktenskapet, också det renat och förnyat, en ny sakramental verklighet i det nya Förbundet. Vi ser att ett gift par finns med i början av det Nya testamentet liksom i början av det Gamla. Men där Adam och Eva var källa till ett ont som släpptes löst över världen, bildar Josef och Maria den högsta portalen från vilken heligheten sprids över hela jorden. Frälsaren började sitt frälsningsverk genom denna jungfruliga och heliga förening i vilken hans allsmåktiga vilja att rena och helga familjen visar sig – som en kärlekens helgedom och som livets vagga."¹⁷

Hur mycket kan inte dagens familj lära sig av detta! "Familjens väsen och roll är ytterst sett bestämd av kärleken. Familjen har alltså uppdraget att skydda, visa och förmedla kärlek, som ett levande återsken av en verklig delaktighet i Guds kärlek till människosläktet och i Herren Kristi kärlek till sin brud Kyrkan".¹⁸ Således måste varje kristen familj vara en bild av den Heliga Familjen, den ursprungliga "Kyrkan i miniatyr (Ecclesia domestica)".¹⁹ "Genom Guds hemlighetsfulla plan var det i den familjen som Guds Son tillbringade långa år av dolt liv. Den är därför urtypen och förebilden för alla kristna familjer."²⁰

8. S:t Josef fick kallelsen av Gud att tjäna Jesu person och mission genom att utöva faderskapet. Det var just på det sättet han "i tidens fullbordan samarbetade i frälsningens stora mysterium" och verkligen var "frälsningens tjänare,"²¹ så som Kyrkan lär oss i sin liturgi. Faderskapet uttrycks konkret "i det att han gett sitt liv en tjänande prägel och gjorde det till ett offer för inkarnationens mysterium och för dess frälsande sändning; han använde den Heliga familjens legitima auktoritet för att göra sig själv till fullständig gåva och ge den sitt liv och arbete; han samarbetade genom att omvandla den mänskliga

---

¹⁶ Jfr Tal 9, 16 januari och 20 februari, 1980: Insegnamenti, III/I (1980), sid. 88-92; 148-152; 428-431.

¹⁷ Paulus VI, Tal till "Equipes Notre-Dame" Movement (4 maj, 1970), n. 7: AAS 62 (1970), sid. 431. Liknande lovprisning av Familjen i Nasaret som fullkomligt exempel på det dagliga familjelivet kan ses i till exempel Leo XIII, apostoliskt brev *Neminem fugit* (14 juni, 1892); Leonis XIII PM. Acta, XII (1892), p. 149f.; Benedikt XV, *Motu Proprio Bonum sane* (25 juli, 1920): AAS 12 (1920), sid 313- 317.

¹⁸ Apostolisk Exhortation *Familiaris Consortio* (22 november, 1981), 17: AAS 74 (1982), sid. 100.

¹⁹ Ibid., 49: loc. cit., sid 140; jfr. Andra Vatikanconciliet, *Lumen Gentium*, 11; Dekretet om lekmännens apostolat, *Apostolicam Actuositatem*, 11.

²⁰ Apostolic Exhortation *Familiaris Consortio* (November 22, 1981), 86: loc. cit., sid 189f.

²¹ Jfr S:t Johannes Chrysostomos, i Matth. Hom. V, 3: PG 57, 57 ffr.

kallelsen att älska hemmet till den större uppoffringen av sig själv, en uppoffring av hjärtat och all egen förmåga till kärleken och för att tjäna Messias som växte upp i hans hus.”²²

I en påminnelse om att “vår återlösnings begynnelse” anförtrotts “Josefs trogna omvårdnad”,²³ uttalar liturgin att “Gud satte honom som överhuvud för familjen som en trogen och klok tjänare, så att han med faderlig omtanke kunde vaka över sin enfödde Son.”²⁴ Leo XIII underströk denna missions höga natur: “Han sticker ut bland alla andra genom sin väl kända värdighet eftersom han genom gudomlig skickelse var beskyddaren och i människors ögon far till Guds Son. Guds Ord var följaktligen underkastat Josef; Guds Ord lydde honom och gav honom den ära och vördnad barn är skyldiga sina fäder.”²⁵

Eftersom det är otänkbart att en så upphöjd uppgift inte skulle motsvaras av de nödvändiga egenskaper som behövs för att utföra den, måste vi anta att Josef, “genom en särskild gåva från himlen”, har visat Jesus “all den naturliga kärlek och all den medkännande omsorg en faders hjärta kan ge prov på.”²⁶

Utöver den fadersauktoritet Josef utövade i relation till Jesus har Gud också gett honom del i den medföljande kärlek som har sitt ursprung i Fadern, “efter vilken allt vad faderskap heter i himlen och på jorden har sitt namn” (jfr *Ef* 3:15).

Evangelierna beskriver obestridligen Josefs ansvar för Jesus som far. Ty frälsningen – som kommer genom Jesu mänsklighet – blir verklighet i handlingar som hör till vardagslivet i linje med ett “samnedstigande” som ingår i inkarnationens ekonomi. Författarna till evangelierna är noga med att visa att ingenting i Jesu liv överlämnades åt slumpen utan att allt skedde i enlighet med den plan Gud bestämt. Den ofta återkommande satsen “Detta skedde för att det skulle uppfyllas...”, med hänvisning till viss händelse i Gamla testamentet, tjänar till att understryka enheten och kontinuiteten i den plan som fullgörs i Kristus.

Med inkarnationens händelse blir “löften” och “förespeglningar” i Gamla testamentet “verklighet”: platserna, människorna, händelserna och riterna korresponderar med varandra enligt noggranna gudomliga befallningar som

---

²² Paulus VI, Tal (19 mars 1966): *Insegnamenti*, IV (1966), sid 110.

²³ Jfr Romerska missalet, kollektbönen till högtiden för S:t Josef, den allrasaligaste jungfrun Marias man.

²⁴ Jfr *ibid.*, Förordet till högtiden för S:t Josef, den allrasaligaste jungfrun Marias man.

²⁵ Leo XIII, Encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 1889): *loc.cit.*, sid 178.

²⁶ Pius XII, radiotal till elever i katolska skolor i Amerikas Förenta Stater (19 februari, 1958): AAS 50 (1958), sid 174.

meddelas av änglar och tas emot av varelser som är särskilt mottagliga för Guds röst. Maria är Herrens ödmjuka tjänarinna som förberetts till uppgiften som Guds Moder sedan begynnelsen. Josef är den som Gud valde att "vaka över Herrens födelse,"²⁷ den som har ansvaret uppmärksamt följa Guds Sons "vigda" inträde i världen i enlighet med gudomliga förordnanden och mänskliga lagar. Hela Jesu så kallade "privata" eller "dolda" liv anförtros Josefs förmynderskap.

Folkräkningen

9. Josef fullgjorde för barnets skull den viktiga uppgiften att till det Romerska kejsardömet register offentligen anmäla namnet "Jesus, son till Josef av Nasaret" (jfr *Joh* 1.45), när han, som det fordrades av den ansvariga myndigheten, färdades till Betlehem och folkräkningen. Att bli registrerad på det sättet visar tydligt att Jesus hör till den mänskliga rasen som en människa bland människor, värdsmedborgare i lydnadsförhållande till lagar och civila myndigheter, men också "världens frälsare". Origenes utlägger väl vad detta inte alls oviktiga historiska faktum betyder teologiskt: "Eftersom den första folkräkningen i världen ägde rum under kejsaren Augustus och eftersom också Josef som alla andra gjorde resan för att registrera sig med sin hustru Maria som var med barn och eftersom Jesus föddes innan folkräkningen var slutförd, tycks det, för den som med noggrannhet sätter sig in i saken, som om ett slags mysterium kommer till uttryck i det att Kristus skulle bli inräknad samtidigt som alla människor i den då kända världen kom för att anmäla sig till folkräkningen. Genom att registreras tillsammans med alla kunde han helga alla. Inskriften med hela världen i folkräkningen inbjöd han alla till gemenskap med sig själv och efter att ha presenterat sig själv skrev han in alla i världen i de levandes bok, så att lika många som trodde på honom kunde inskrivas i himlen med de heliga hos Gud vilken tillkommer ära och makt i evigheters evigheter, Amen."²⁸

Födelsen i Betlehem

10. Som beskyddare av mysteriet som "dolts i tidsåldrarna i Guds tänkande" men som börjar avslöjas inför hans ögon "i tidernas fullbordan", är Josef med Maria ett privilegierat vittne till Guds Sons födelse in i världen på julnatten i Betlehem. Lukas skriver: "Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade

---

²⁷ Origenes, *Hom. XIII in Lucam*, 7: S. Kap., 87, sid 214 ffr.

²⁸ Origenes, *Hom. XI in Lucam*, 6: S. Kap., 87, sid 196 ffr.

honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärgen" (*Luk 2:6-7*).

Josef var vittne till denna födelse som ägde rum under omständigheter som mänskligt sett var besvärliga – en första pålysning av detta "uttömmande av sig själv" (jfr *Fil 2:5-8*), som Kristus frivilligt accepterat för syndernas förlåtelseskull. Josef var också vittne till herdarnas tillbedjan sedan ängeln kommit till dem med den stora och lyckliga nyheten (jfr *Luk 2: 15-16*) och de därefter kommit till platsen för Jesu födelse. Senare bevittnade han också de vise männens från östern hyllningar (jfr *Matt 2:11*).

Omskärelsen

11. Att låta en son bli omskuren var en fars första religiösa förpliktelse och med denna ceremoni (jfr *Luk 2:21*) utövade Josef sin rätt och skyldighet i relationen till Jesus. Principen som säger att alla Gamla testamentets riter är en skugga av verkligheten (jfr *Heb 9:9 ff.; 10:1*) hjälper oss att förklara varför Jesus skulle acceptera dem. Lik alla de andra riterna blir också omskärelsen "uppfylld" i Jesus. Omskärelsen var tecknet (jfr *1 Mos 17:13*) på Guds förbund med Abraham; det får sin fulla betydelse och kommer till sitt fullkomliga uttryck i Jesus, "ja" ordet till alla de äldsta löften (jfr *2 Kor 1:20*).

Namngivningen

12. Vid omskärelsen ger Josef barnet namnet "Jesus". Bara i detta namn finns frälsning (jfr *Apg 4:12*). Vad det betyder hade uppenbarats för Josef i samma ögonblick som han "bebådades": "Du skall ge barnet namnet Jesus för han ska frälsa sitt folk från dess synder" (jfr *Matt 1:21*). När Josef ger honom namnet utövar han i lagens mening faderskap över Jesus, och när han använder namnet i tal förkunnar han barnets mission som Frälsare.

Frambärandet av Jesus i templet

13. Denna rit som Lukas hänvisar till (*2:22 ff.*) innefattar lösen av den förstfödde och kastar ljus över Jesu kommande vistelse i templet vid tolv års ålder.

Lösen av varje förstfödd i förbundets folk är ännu en förpliktelse som åligger en far och den fullgörs av Josef. Det som är företrätt i den förstfödde är förbundets folk som återlösts från slaveriet för att kunna tillhöra Gud. Också här inte bara "fullgör" Jesus den gammaltestamentliga riten utan överskrider den samtidigt, eftersom han inte är en medlem som skall återlösas utan som är

själva återlösningens upphov. Han är den sanna "lösensumman" (jfr *1 Kor 6:20; 7:23; 1 Pet 1:19*). Evangeliets författare noterar att "hans far och mor förundrade sig över det som sades om honom" (*Luk 2:23*), särskilt över det Symeon sade i sin hymn till Gud, där han hänvisade till Jesus som "frälsningen som du förberett i närvaro av alla folk, ett ljus för hedningarna och ära för ditt folk Israel" och ett tecken "som skall bli motsagt" (jfr *Luk 2: 30-34*).

Flykten till Egypten

14. Efter frambärandet i templet påpekar evangelisten Lukas: "När de hade fullgjort allt som föreskrivs i Herrens lag, återvände de till sin hemstad Nasaret i Galileen. Pojken växte och fylldes av styrka och vishet, och Guds välbehag var med honom" (*Luk 2: 39-40*). Men enligt Matteus' text hände något mycket viktigt innan de återvände till Galileen. Än en gång var Josef tillgänglig för den gudomliga försynen. Vi läser: "När de [stjärntydarna] hade gett sig av, visade sig Herrens ängel i en dröm för Josef och sade: 'Stig upp och ta med dig barnet och hans mor och fly till Egypten och stanna där tills jag säger till dig, ty Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det'" (*Matt 2:13*).

Genom stjärntydarna från Österlandet fick Herodes veta att "judarnas konung" (*Matt 2:2*) blivit född. Och sedan de gett sig av "lät han döda alla gossar i Betlehem och dess omnejd" (*Matt 2:16*). Genom att döda alla dessa gossar ville han döda den nyfödde "judarnas konung" som han hört talas om. Och när Josef varnats i en dröm "steg han upp och tog om natten med sig barnet och hans mor och begav sig till Egypten, och där stannade han tills Herodes hade dött för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Från Egypten har jag kallat min son*" (*Matt 2: 14-15; jfr Hos 11:1*).

Och så kom Jesu väg tillbaka till Nasaret från Betlehem att gå genom Egypten. Alldeles som Israel följt utvandringens väg "från slaveriets villkor" för att påbörja det Gamla förbundet, vakade redan under landsflykten beskyddaren och samarbetaren i Guds försyns mysterium, Josef, över den som upprättar det Nya förbundet.

Jesus i Templet

15. I viss mening kunde både Josef och Maria alltifrån Bebådelsen erfara att de levde i hjärtat av det mysterium som, efter att ha varit dolt i Guds vishet genom tidsåldrarna, antagit mänsklig gestalt: "Och Ordet blev människa och bodde ibland oss" (*Joh 1:14*). Han bodde bland vanliga människor i Nasarets omgivning i den Heliga Familjen, med en av många familjer i denna lilla stad i Galileen, i en av många familjer i Israels land. Där "växte pojken och fylldes av

styrka och vishet, och Guds välbehag var med honom" (Luk 2:40). Evangelierna sammanfattar i några korta ord den långa perioden "dolt liv" som blev en förberedelse för Jesus själv och hans sändning som Messias. Från denna "fördolda tid" finns bara en händelse som omtalas i Lukas evangelium. Det var under påsken i Jerusalem när Jesus var tolv år gammal. Tillsammans med Maria och Josef var Jesus som ung pilgrim med om festen. "Då festen var över och de skulle hem igen, stannade pojken Jesus kvar i Jerusalem utan att föräldrarna visste om det" (Luk 2:43). Efter en dags resa upptäckte de att han saknades och började leta efter honom "bland släktingar och bekanta". "Efter tre dagar fann de honom i templet, där han satt mitt bland lärarna och lyssnade och ställde frågor; alla som hörde honom häpnade över hans förstånd och över de svar han gav" (Luk 2:47). Maria frågade: "Barn, hur kunde du göra så mot oss? Din far och jag har letat efter dig och varit mycket oroliga" (Luk 2:48). Han svarade dem på ett sådant sätt att "de inte förstod vad han menade med sina ord." Han hade sagt: "Varför skulle ni leta efter mig? Visste ni inte att jag måste vara hos min fader?" (Luk 2: 49-50).

Josef, som från Maria just hört orden "din far", hörde svaret. Det var ju faktiskt vad alla sagt och tänkt, nämligen "att Jesus var (som man antog) Josefs son" (jfr Luk 3:23). Jesu svar i templet fick ändå den "förmodade fadern" att tänka tillbaka på det han hört tolv år tidigare: "Josef ... var inte rädd för att föra hem Maria som hustru, ty barnet i henne har blivit till genom helig ande". Från den stunden visste han att han var Guds mysteriums beskyddare och att det var just detta mysterium den tolvårige Jesus gjorde honom medveten om: " Visste ni inte att jag måste vara hos min fader?"

Jesus' av Nasaret försörjning och utbildning

16. Jesus växte upp "och blev äldre och visare och vann Guds och människors välbehag" (Luk 2:52) i den Heliga Familjen under överinseende av Josef som hade den viktiga uppgiften att "uppfostra" Jesus, det vill säga försörja, klä och utbilda honom i Lagen och i ett yrke, så som det anstod en far.

I det eukaristiska offret vördar Kyrkan minnet av Maria Guds Moder alltid Jungfru och minnet av S:t Josef,²⁹ därför att "han gav honom föda som de trogna måste äta som det eviga livets bröd".³⁰ För sin del "lydde Jesus dem i allt" (Luk 2:51) och besvarade sina "föräldrars" tillgivenhet och kärlek i ödmjuk högaktning. På det sättet ville han helga familjens skyldigheter och det arbete han utförde vid Josefs sida.

²⁹ Jfr Romerska missalet, Eukaristisk bön I.

³⁰ Sacror. Rituum Congreg., Decr. Quemadmodum Deus (8 december, 1870): loc. cit., sid. 282.

III

EN RÄTTFÄRDIG MAN OCH MAKE

17. Josef var under hela sitt liv som pilgrim trogen Guds kallelse intill slutet, precis som Maria. När Maria i sitt liv tog alla konsekvenser av det ja-ord hon uttalat vid Bebådelsen, har Josef vid ögonblicket för sin egen "bebådelse" inte yttrat ett enda ord; i stället har han helt enkelt gjort "det Herrens ängel befallde honom" (*Matt 1:24*). Detta första som han "gjort" var början till "Josefs väg." Evangelierna har inte registrerat en enda ord Josef yttrat under hela denna väg. Men Josefs tystnad är värtalig på sitt eget särskilda sätt för det är genom denna tystnad vi kan förstå sanningen i evangeliets uppfattning att han var en "rättfärdig man" (*Matt 1:19*).

Den här sanningen måste bli helt förstådd för den innehåller ett av de viktigaste vittnesbörden om människan och hennes kallelse. Under många generationer har Kyrkan studerat detta vittnesbörd allt uppmärksamare och med djupare förståelse genom att ur allt det äkta i Josefs förråd dra fram "nytt och gammalt" (*Matt 13:52*).

18. Framför allt har den "rättfärdige" mannen från Nasaret tydliga karaktärsdrag som gift make. Lukas hänvisar till Maria som "en ung flicka som hade trolovats med en man av Davids släkt som hette Josef" (*Luk 1:27*). Redan innan "hemligheten som från början varit dold hos Gud" (*Ef 3:9*) börjat bli verklighet har evangelierna framställt bilden av mannen och hustrun för oss. Äktenskapet kom enligt judisk sed till i två steg. Först firades det lagliga eller sanna äktenskapet och därefter förde mannen efter en viss tid hem sin hustru till det hus som var hans. Josef var alltså innan han och Maria bodde tillsammans hennes "make". Maria behöll emellertid sin djupa längtan att ge sig själv helt till Gud. Det är helt riktigt att här fråga sig hur denna Marias önskan gick att förena med ett "bröllop". Svaret kan bara komma genom de frälsningens händelser som sedan följde, alltså från Guds eget särskilda ingripande. Från Bebådelsens ögonblick visste Maria att hon skulle fullfölja sin jungfruliga önskan att ge sig själv uteslutande och helt och fullt till Gud genom sitt unika moderskap till Guds Son. Att bli mor genom den Helige Andes kraft fick sin form av hennes gåva av sig själv. Det var också en form Gud själv förväntade sig av jungfrun Maria som var "trolovad" med Josef. Maria har uttalat sitt "må det ske". Att Maria var "trolovad" med Josef ingick i Guds egen plan. Lukas och särskilt Matteus har pekat på detta. Orden Josef talar är mycket betydelsefulla: "Josef, Davids son, var inte rädd för att föra hem Maria som hustru, ty barnet i henne har blivit till genom helig ande" (*Matt 1:20*). Dessa

ord förklarar mysteriet med Josefs hustru. I sitt moderskap är Maria nämligen samtidigt jungfru. I henne antog "den högstes Son" mänsklig kropp och blev "Människoson".

Gud talar genom ängelns ord till Josef som make till Jungfrun av Nasaret. Det som skett inom henne genom den Helige Andes kraft bekräftade på ett särskilt sätt det äktenskapliga band som redan fanns mellan Josef och Maria. Guds budbärare talade tydligt till Josef: "Var inte rädd för att föra hem Maria som din hustru". Det som alltså redan tidigare hänt, nämligen att Josef ingått äktenskap med Maria, skedde i överensstämmelse med Guds vilja och var avsett att bestå. I sitt gudomliga moderskap måste Maria fortsätta att leva som "jungfru och som sin mans hustru" (jfr *Luk 1:27*).

19. I "bebådelsens" ord om natten har Josef inte bara fått höra den gudomliga sanningen om sin hustrus obeskrivliga kallelse; han har också fått höra sanningen om sin egen kallelse en gång till. Denne "rättfärdige", som i det utvalda folkets ädlaste tradition älskade jungfrun från Nasaret och var bunden till henne genom en makes kärlek, kallades än en gång av Gud till denna kärlek.

"Josef gjorde så som Herrens ängel befallde honom; han förde hem sin hustru" (jfr *Matt 1:24*). Det som blev till i Maria var "av den helige Ande." Skall vi av sådana uttryck inte anta att hans kärlek som människa också pånyttfötts av den Helige Ande? Skall vi inte uppfatta det så att Guds kärlek som utgjutits i det mänskliga hjärtat genom den Helige Ande (jfr *Rom 5:5*) omformar all mänsklig kärlek till fullkomlighet? Denna Guds kärlek omformar också – på ett helt unikt sätt – kärleken mellan man och hustru, fördjupar i sig all mänsklig värdighet och skönhet, formar allt som utlovar en exklusiv gåva av sig själv, förbundet mellan personerna och en autentisk communion efter den Heliga Treenighetens förebild.

"Josef ... förde hem sin trolovade. Han rörde henne inte förrän hon hade fött en son" (*Matt 1: 24-25*). Dessa ord pekar på en annan sorts närhet i äktenskapet. Den djupa andliga närheten som kommer av den äktenskapliga föreningen och kontakten mellan de två personerna mannen och kvinnan har sitt obestridliga ursprung i Anden som ger liv (jfr *Joh 6:63*). I lydningen till Anden fann Josef i Anden kärlekens källa och den äktenskapliga kärlek han kunde få erfarenhet av som man. Och denna kärlek visade sig vara större än denne "rättfärdige" någonsin skulle ha kunnat erfara inom begränsningarna i detta mänskliga hjärta.

20. I liturgin firas Maria som "förenad med den rättfärdige Josef genom ett band av äktenskaplig och jungfrulig kärlek".³¹ Det är egentligen två slags kärlek som ryms här och som båda representerar Kyrkans mysterium – jungfrun och maken – så som de symboliseras av Marias och Josefs äktenskap. "Jungfrulighet eller celibat för Gudsrikets skull motsäger inte äktenskapets värdighet, tvärtom, det förutsätter och stärker den. Äktenskapet och det jungfruliga livet är två sätt att uttrycka och leva detta mysterium som är Guds förbund med sitt folk,"³² det förbund som är kommunion i kärlek mellan Gud och mänskliga varelser.

Josef uttryckte genom fullständig självupppoffring gränslös kärlek till Guds Moder och gav henne en makes "gåva av sig själv." Trots att han beslöt dra sig tillbaka för att inte göra intrång på den Guds plan som skulle förverkligas i Maria, följde Josef ängelns uttryckliga befallning att föra hem Maria samtidigt som han visade aktning för att hon bara tillhörde Gud.

Å andra sidan var det i äktenskapet med Maria som Josef såg upphovet till sin särskilda värdighet och sina rättigheter i förhållande till Jesus. "Det kan med säkerhet hävdas att Guds Moders värdighet är så upphöjd att ingenting kan vara mer andligt förfinat; eftersom Maria var förenad med Josef genom äktenskapets band kan det ändå inte råda något tvivel om att Josef, på ett sätt som ingen annan utom han någonsin skulle kunna, kommit nära denna lysande värdighet som låter Guds Moder resa sig över alla andra skapade varelser. Eftersom äktenskapet är den högsta graden av förening och vänskap som bara genom sin natur medför en gemenskap i det goda, har Gud följaktligen inte gett honom till henne uteslutande som livsbeledsagare eller vittne till hennes jungfrulighet och beskyddare av hennes heder. Han gav nämligen Josef till Maria också för att han genom det äktenskapliga förbundet på ett särskilt sätt skulle vara delaktig i hennes egen höga värdighet."³³

21. Detta band av kärlek i gärningar var kärnan i den heliga familjens liv, först under de fattiga omständigheterna i Betlehem, sedan i landsflykten i Egypten

---

³¹ *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*, 1, "Sancta Maria de Nazareth," Praefatio.

³² Apostolisk uppmaning *Familiaris Consortio* (22 november, 1981), 16:106. cit., sid. 98; övers. t. svenska "Om den kristna familjens roll i den moderna tiden", n:r 16, sid. 36 (Veritas förlag, 2015).

³³ Leo XIII, Encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 1889): loc. cit., sid. 177 f.

och senare i huset i Nasaret. Kyrkan har djup vördnad för denna familj och föreslår att den ska vara en förebild för alla familjer. Familjen i Nasaret har sitt eget speciella mysterium eftersom den är direkt innesluten i inkarnationens mysterium. I detta mysterium ser vi därför ett verkligt faderskap, alldeles som i Inkarnationen. Den mänskliga formen av Guds Sons familj är verkligen en sann mänsklig familj som fått sin form genom det gudomliga mysteriet. I den här familjen är det Josef som är fadern. Det är inte ett faderskap som kommer av att få en egen avkomma; men det är inte heller ett "skenfaderskap" eller ett "substitut" för ett faderskap. Det är snarare ett faderskap som har full del i ett autentiskt mänskligt faderskap med ett faderskapsuppdrag i familjen. Detta är en följd av den hypostatiska föreningen. I den upptas allt som är mänskligt i den enhet som finns i den gudomliga personen Jesus Kristus Ordet-Sonen. Tillsammans med den mänskliga naturen – tas allt mänskligt och särskilt familjen – som den första dimensionen av människans existens i världen – också upp i Kristus. Inom denna kontext "upptogs" Josefs faderskap också i Kristi inkarnationsmysterium.

De ord Maria sagt till den tolvårige Jesus i templet får sin fulla betydelse på grund av denna princip: "Din far och jag har letat efter dig...". Det är alltså ingen vardagsfras eftersom Marias ord till Jesus här visar att Inkarnationen är en verklighet i mysteriet familjen i Nasaret. Josef har "i trons lydnad" från första stund accepterat sitt mänskliga faderskap i relation till Jesus. Med ledning av ljuset från den Helige Ande, som ger sig själv till mänskliga varelser genom tron, måste han än mer fullkomligt kommit att upptäcka den ofattbara gåva hans faderskap var.

IV

ARBETET SOM UTTRYCK FÖR KÄRLEK

22. Arbetet var det dagliga uttrycket för kärlek i Nasaretfamiljens liv. Evangeliet anger vad det var för slags arbete Josef utförde för att försörja sin familj. Han var byggnadssnickare.

I all sin enkelhet sammanfattar detta ord Josefs hela liv. För Jesus var dessa år dolda år som Lukas hänvisar till efter att ha redogjort för det som inträffade i templet: "Och han följde med dem ner till Nasaret, och han lydde dem i allt" (Luk 2:51). Denna "underkastelse" eller lydnad som Jesus visade i hemmet i Nasaret bör förstås som en medverkan i Josefs arbete. När han lärt sig hans yrke som antogs vara hans far, blev han känd som "snickarens son". Om familjen i Nasaret är ett exempel och en modell för mänskliga familjer i

frälsningens och helighetens perspektiv så förhåller det sig analogt på samma sätt med det arbete Jesus utförde vid sidan av snickaren Josef. I vår tid har Kyrkan betonat detta genom att instifta den liturgiska minnesdagen för S:t Josef Arbetaren den 1 maj. Det mänskliga arbetet, särskilt kroppsarbetet, får en särskilt framträdande plats i evangeliet. Yrkesarbetet har tagits upp i inkarnationens mysterium och har också återlösts på ett särskilt sätt tillsammans med Guds Sons mänsklighet. Josef fick det mänskliga arbetet att komma närmare återlösningens mysterium när han utövade sitt yrke vid snickarbänken tillsammans med Jesus.

23. Att vara arbetsam är en dygd vilket visade sig under Jesu uppväxttid "i vishet, ålder och Guds välbehag". "Arbetet är ett mänskligt gott" som "omformar naturen" och gör människan "i en viss mening mer mänsklig."³⁴

Vikten av arbete i att leva som människa fordrar att själva meningen blir känd och anpassad till livet för att kunna "hjälpa människor att komma närmare Gud, Skaparen och Återlösaren, och att ta del i hans frälsningsplan för människan och världen, och att fördjupa ... vänskapen med Kristus i deras liv genom att med trons hjälp acceptera att aktivt leva med Honom i hans trefaldiga mission som präst, profet och konung."³⁵

24. Det helt avgörande här är helgandet av det dagliga livet som var och en måste förverkliga i sitt levnadsstånd och som kan främjas efter en för alla tillgänglig modell: "S:t Josef är modellen för dessa ödmjuka som kristenheten lyfter upp till stora mål i livet; ... han är beviset för att det inte behövs storverk för att vara goda och äkta efterföljare till Kristus utan att det räcker att ha vanliga enkla och mänskliga dygder, åtminstone om de är sanna och autentiska."³⁶

---

³⁴ Jfr Encyklikan *Laborem Exercens* (14 september, 1981), 9: AAS 73 (1981), sid. 599f.

³⁵ *Ibid.*, 24: loc. cit., sid 638. Påvarna har under senare tid konstant framställt S:t Josef som en "modell" för arbetare och kroppsarbetare. Jfr till exempel Leo XIII, Encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 1889): loc. cit., sid. 180; Benedict XV, *Motu proprio Bonum sane* (25 juli, 1920): loc. cit., sid. 314-316; Pius XII, *Tal* (11 mars, 1945), 4: AAS 37 (1945), sid 72; *Tal* (1 maj 1955): AAS 47 (1955), sid 406; Johannes XXIII, *radiotal* (1 maj, 1960): AAS 52 (1960), sid 398. v

³⁶ Paulus VI, *Tal* (19 mars, 1969): *Insegnamenti*, VII (1969), sid. 1268.

V

DET INRE LIVETS FÖRETRÄDE

25. Samma aura av tystnad som omger allt annat i Josefs liv ligger också över snickarens arbete i hemmet i Nasaret. Det är emellertid en tystnad som på ett särskilt sätt avslöjar det inre porträttet av mannen. Evangelierna talar bara om vad Josef "gjorde". Det hindrar inte att vi kan upptäcka en aura av djupt kontemplativt liv i hans "göranden" i tystnad. Josef stod i daglig kontakt med mysteriet som "gömts undan från förflutna tider" och som "bodde" under hans tak. Detta förklarar till exempel varför karmeliternas stora reformator Teresa av Jesus verkade för en förnyelse av vörndaden av S:t Josef i det kristna västerlandet.

26. Att Josef offrat sig själv och hela sin existens för det som krävdes när Messias kom till hans hus kan bara förstås mot bakgrund av hans djupa inre liv. Det var ur detta inre liv som "uppmuntran och helt enastående befallningar nådde honom och också gav honom den logik och styrka att fatta viktiga beslut med kraft som finns hos enkla och ogrumlade själar– som till exempel beslutet att ställa sin frihet till förfogande för de gudomliga planerna, att också sammanföra dem med sin mänskliga kallelse, sin äktenskapliga lycka och att acceptera villkoren, ansvaret och bördan av en familj men också avstå från den naturliga äktenskapliga kärlek som är grund och näring för en familj genom en ojämeförlig, jungfrulig kärlek".³⁷

Denna underkastelse under Gud, denna viljans beredvillighet att viga sig åt allt som tjäna honom, är verkligen ingenting annat än utövandet av ett hängivet gudstjänstliv som är ett grundläggande uttryck för den dygd religionen är.³⁸

27. Livsgemenskapen mellan Josef och Jesus leder oss till att återigen betrakta inkarnationens mysterium just i dess anknytning till Jesu mänsklighet som genom sin gudomlighet effektivt medverkar till människans heliggörande: "I kraft av sin gudomlighet har Kristi mänskliga handlande varit vår räddning

---

³⁷ Ibid.: loc. cit., sid. 1267.

³⁸ Jfr S:t Thomas, *Summa Theol.* II-IIae, q. 82, a. 3, ad 2.

eftersom det varit en källa till nåd inom oss, antingen på grund av att vi förtjänat det eller genom en viss verkande kraft.”³⁹

Evangeliets författare framhäver särskilt de handlingar som hör samman med Påskens mysterium men de betonar också betydelsen av den fysiska kontakten med Jesus för helandet (jfr t.ex. *Mk 1:41*) och det inflytande Jesus hade på Johannes Döparen när båda var i sina mödrars sköten (jfr *Luk 1: 41-44*).

Som vi har sett har inte det apostoliska vittnesbördet försummat berättelsen om Jesu födelse, hans omskärelse, frambärandet i templet, flykten till Egypten och det fördolda livet i Nasaret. Det har tagit hänsyn till det nådens ”mysterium” som finns med i var och en av alla frälsningsbringande ”handlingar” just därför att de alla har del i samma källa av kärlek som är Kristi gudomlighet. Om denna kärlek genom Kristi mänsklighet har lyst över hela mänskligheten är de första förmånstagarna otvivelaktigt de som denna gudomliga vilja mest intimt förenat med sig själv, nämligen Maria, Jesu Moder, och Josef, han som av andra antogs vara fadern.⁴⁰

Varför skulle inte Josefs ”faderliga” kärlek ha ett inflytande på Jesu kärlek ”som son”? Och varför skulle inte vice versa Jesu ”sonliga” kärlek ha ett inflytande på Josefs ”faderliga” kärlek med en fortsättning i en än djupare unik relation? De själar som varit som mest känsliga för den gudomliga kärlekens impulser har med rätta i Josef sett ett lysande exempel på det inre livet.

Dessutom råder hos Josef en idealisk harmoni i spänningen mellan det aktiva och det kontemplativa som bara är möjlig för dem som har fullkomlig förmåga till den aktiva kärleken. Vi kan, med tanke på S:t Augustinus’ berömda distinktion mellan kärleken till sanningen (*caritas veritatis*) och kärlekens praktiska och konkreta krav (*necessitas caritatis*)⁴¹, säga, att Josef hade erfarenhet både av kärleken till sanningen – denna rena kontemplativa kärlek till den gudomliga sanningen som utstrålar från Kristi mänsklighet, och kärlekens krav – denna lika rena och osjälviska kärlek till kallelsen att beskydda och medvetet fostra Jesu mänsklighet som var oskiljaktigt förenad med hans gudomlighet.

---

³⁹ Ibid., III, q. 8, a. 1, ad 1.

⁴⁰ Jfr Pius XII, encyklikan *Haurietis aquas* (15 maj, 1956), III: AAS 48 (1956), sidorna 329 ff.

⁴¹ Jfr S:t Thomas, *Summa Theol.* II-IIae, q. 182, a. 1, ad 3.

VI

KYRKANS SKYDDSPATRON I VÅR TID

28. Påven Pius XI önskade i en för Kyrkan svår tid ställa henne under den helige patriarken Josefs mäktiga beskydd och förklarade honom vara ”den Katolska Kyrkans beskyddare”.⁴² För Pius IX var det inget kraftlöst tecken eftersom ”Kyrkan i kraft av den höga värdighet Gud gett sin allra trognaste tjänare Josef efter den Saliga Jungfrun, hans hustru, alltid visat honom heder och ära, rikligen lovprisat honom och tagit sin tillflykt till honom i alla prövningar.”⁴³

Vilka skäl finns för ett så stort förtroende? Leo XIII har förklarat det med följande ord: ”Skälen till varför S:t Josef måste betraktas som Kyrkans särskilda beskyddare, och att Kyrkan i sin tur utvinner så överflödande stort hopp ur hans omsorger och beskydd, härstammar huvudsakligen från att han varit Marias man och Jesu förmodade fader..., Josef var under sin tid den Heliga Familjens lagliga och naturliga beskyddare, dess huvud och försvarare... Det är således passande och högst värdigt Josefs ställning att han, på samma sätt som han en gång oavlåtligen vakade över familjen från Nasaret, med sitt himmelska värn nu beskyddar och försvarar Kristi kyrka.”⁴⁴

29. Detta beskydd måste åkallas så snart det är nödvändigt för Kyrkan, inte bara som försvar i alla faror, utan också, och i själva verket i första hand, som en impuls för hennes förnyade ansträngningar till en ny evangelisation i världen och som återevangelisation i de länder och nationer där – som jag skrivit i den apostoliska uppmaningen *Christifideles Laici* – ”religionen och det kristna livet blomstrade en gång ... nu utsätts de för svåra prövningar.”⁴⁵ Kyrkan har behov av en särskild ”kraft från höjden” (jfr *Luk 24:49; Apg 1:8*) för att komma med den första förkunnelsen om Kristus, eller frambära den på nytt på alla platser där den lämnats åt sidan eller glömts bort. Det som behövs är en gåva av Herrens Ande, en gåva som inte saknar anknytning till helgonens förböner och föredöme.

30. Kyrkan litar inte bara på Josefs säkra beskydd utan också på hans äkta och goda föredöme som övergår alla individuella levnadstillstånd och tjänar som modell för hela den kristna gemenskapen, hur villkoren och plikterna för var och en än uppenbarar sig.

⁴² Jfr *Sacror. Rituum Congreg., Decr. Quemadmodum Deus* (8 december, 1870): loc. cit., sid. 283.

⁴³ *Ibid.*: loc. cit., sid. 282 f.

⁴⁴ Leo XIII, Encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 1889): loc. cit., sid. 177-179.

⁴⁵ Den postsynodala apostoliska uppmaningen *Christifideles Laici* (30 december, 1988), 34: AAS 81 (1989), sid. 456.

Hela Kyrkans grundinställning måste, som konstitutionen om den gudomliga uppenbarelsen sagt under det Andra Vatikankonciliet, vara att "höra Guds ord med vördnad", ⁴⁶ och i allt vara beredd att troget tjäna Guds frälsningsvilja som uppenbarats i Jesus. Här finns redan i början av människans återlösning, efter Maria, en förebild för lydnaden som får mänsklig gestalt i S:t Josef som blivit känd för att troget ha utfört Guds befallningar.

Påven Paulus VI inbjöd oss att åkalla Josefs beskydd "som Kyrkan vant sig vid att göra under den senaste tiden, i första hand för sig själv, med en spontan teologisk reflektion om föreningen mellan gudomligt och mänskligt handlande i återlösningens stora hushållningsekonomi, i vilken den första ekonomin – den gudomliga – är helt självtillräcklig, medan den andra – den mänskliga som är vår, aldrig är befriad från en ödmjuk fastän villkorlig och renande samverkan, trots att den inte själv kan utföra något (jfr *Joh 15:5*). Kyrkan åkallar också Josef som sin beskyddare tack vare en djup och alltid lika aktuell önskan att ingjuta nytt liv med hjälp av verkliga, evangeliska dygder, sådana som lyser fram i S:t Josef." ⁴⁷

31. Kyrkan omformar dessa behov till bön. Hon erinrar sig att Gud i S:t Josefs trogna vård velat anförtro frälsningens första början och ber Gud att hon troget må få samarbeta i arbetet för återlösningen; att hon må få samma hjärtats trofasthet och renhet som inspirerade Josef att tjäna det människoblivna Ordet; att hon får vandra inför Gud på helighetens och rättvisans vägar och följa Josefs exempel och få hjälp av hans förböner. ⁴⁸

För hundra år sedan hade påven Leo XIII redan uppmanat den katolska världen att be hela Kyrkans skyddspatron, S:t Josef, om beskydd. Encyklikan *Quamquam Pluries* vädjade till Josefs "faderliga kärlek till barnet Jesus" och anförtrodde honom, som "den gudomliga familjens förutseende beskyddare", det älskade arvet som Jesus Kristus återlöst med sitt blod. Sedan den tiden – som jag påminde om i början av denna uppmaning – har Kyrkan bönfallit S:t Josef om beskydd grundat på "det kärlekens band som förenade honom med den Obefläckade Jungfrun Guds Moder", och anförtrott honom alla sina bekymmer men också de faror som hotar den mänskliga familjen.

---

⁴⁶ Andra ekumeniska Vatikankonciliet, *Dei Verbum* 1.

⁴⁷ Paulus VI, Tal (19 mars, 1969): *Insegnamenti*, VII (1969) sid. 1269.

⁴⁸ Jfr Romerska missalet, Kollektbönen över gåvorna på högtiden för S:t Josef, den Saliga jungfru Marias make; bön efter kommunionen under votivmässan till S:t Josef.

Vi har redan i dag många skäl att be på ett liknande sätt: "Högst älskade fader, skingra ond falskhet och synd... bistå oss i din godhet från himlen i vår kamp mot mörkets makter... och alldeles som du en gång räddade barnet Jesus från en dödlig fara, försvara nu Guds heliga Kyrka från hennes fienders snaror och i alla motgångar."⁴⁹ Mycket talar för att vi i dag skall anbefalla alla åt S:t Josef.

32. Det är min innerliga önskan att dessa reflektioner kring S:t Josefs person skall förnya oss i en sådan bön och andakt som min företrädare efterfrågade för ett århundrade sedan. Våra böner och själva personen Josef har förnyad betydelse för Kyrkan i våra dagar i ljuset av det tredje kristna årtusendet.

Det Andra Vatikankonciliet har än en gång gjort oss särskilt uppmärksamma på "de stora ting Gud har gjort" och på den "frälsningens ekonomi" som lydde under S:t Josefs särskilda ministerium. När vi då anbefaller oss åt hans beskydd, som av Gud fått sig vårdsnaden av "sina största och dyrbaraste skatter"⁵⁰ anförtrodd, låt oss samtidigt lära oss av honom hur vi skall kunna vara denna "frälsningens ekonomis" tjänare. Må S:t Josef för oss alla bli en ojämförlig lärare i tjänandet av Kristi frälsande mission, en mission som är allas ansvar i Kyrkan, mäns och hustrurs, föräldrars, allas som lever på sina händers arbete eller varje annat arbete, deras, som är kallade till det kontemplativa livet och deras, som är kallade till apostolatet.

Denne rättfärdige som inom sig bar det Gamla förbundets arvedel fördes också in i "begynnelsen" av det Nya och eviga förbundet i Jesus Kristus. Må han visa oss detta frälsande förbunds vägar när vi står på tröskeln till det nya årtusendet, där det måste finnas en fortsättning och vidare utveckling av "tidens fullbordan" som hör till det inkarnerade Ordets ousägliga mysterium.

Må S:t Josef utverka åt Kyrkan och åt världen, liksom för var och en av oss, Faderns, Sonens och den Helige Andes välsignelse.

Givet i Rom, i S:t Petrus' basilika, den 15 augusti – på högtiden för den Saliga jungfru Marias Upptagelse i himlen – år 1989, det elfte av mitt pontifikat.

JOHANNES PAULUS II

---

⁴⁹ Jfr. Leo XIII, "Oratio ad Sanctum Iosephum," som följer direkt efter texten i encyklikan *Quamquam pluries* (15 augusti, 15, 1889)- Leonis XIII P.M. Acta, IX (1890), sid 183.

⁵⁰ Sacror Rituum Congreg., Decr. *Quemadmodum Deus* (8 december, 1870): loc. cit., sid. 282.

© Copyright 1989 - Libreria Editrice Vaticana